

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
"ОСНОВИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ"

Обсяг:	3 кредити ЄКТС / 90 годин
Семестр, рік	семестр 5, рік навчання – 3 на д/в та 7 семестр 4 рік навчання на з/в
Дні, час, місце:	згідно з розкладом
Викладач:	Сич Віталій Андрійович; доктор географічних наук, професор, професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний тел.	+38 (0482) 68-76-93
E-mail:	vitsych@onu.edu.ua
Робоче місце	геолого-географічний факультет, кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: згідно з графіком, затвердженим на засіданні кафедри Онлайн-консультації: телефон, ZOOM (запрошення надсилається в групу Telegram), соціальні мережі

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом.

Інші види комунікації: група в Telegram, консультації за розкладом

e-mail: vitsych@onu.edu.ua

телефон: (0482) 68-76-93

соціальні мережі: Telegram, Viber

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни – особливості використання природних ресурсів для потреб рекреаційної та туристичної діяльності.

Пререквізити навчальної дисципліни.

Ефективність засвоєння змісту дисципліни " Основи рекреаційно-туристичного природокористування" значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріал таких дисциплін як: "Землезнавство", "Ландшафтознавство з основами ландшафтного планування", "Прикладна кліматологія", "Основи гідрології та менеджмент водних ресурсів", "Біогеографія з основами екології", "Основи геоекології та сталого розвитку", "Моделі та моделювання в географії та природокористуванні", "Географічні основи організації заповідної справи", "Екологічна етика",

Постреквізити навчальної дисципліни.

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни: "Економіка природокористування", "Природокористування в берегових системах", "Рекреаційна географія", "Природно-ресурсний потенціал України", "Екологічний менеджмент", "Природно-ресурсний потенціал Чорного та Азовського морів".

Мета курсу - формування системи знань про наукові підходи і принципи збалансованого рекреаційно-туристичного природокористування.

Завдання. Основними завданнями вивчення дисципліни "Основи рекреаційно-туристичного природокористування" є дослідження засобів, методів і форм раціонального рекреаційно-туристичного природокористування; розробка та обґрунтування заходів, спрямованих на оптимізацію рекреаційно-туристичного природокористування; опанування

методів оцінки природних рекреаційних ресурсів; детальний аналіз рекреаційно-туристичного потенціалу, структури та особливостей використання природних рекреаційних ресурсів; визначення засад збалансованого природокористування та ролі рекреаційних ресурсів у невиснажливому використанні природно-ресурсного потенціалу, гармонізації взаємовідносин суспільства і природного середовища та розгляду міждисциплінарних підходів цієї взаємодії.

Очікувані результати. У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати** закономірності, принципи та механізми концептуальних підходів до рекреаційно-туристської діяльності; основні види природно-географічних рекреаційно-туристських ресурсів, їх характеристику, цінність та привабливість як об'єктів рекреаційно-туристського використання; організацію і види рекреаційно-туристського природокористування, його соціально-економічну ефективність і можливі негативні наслідки для природно-екологічного середовища;

вміти визначити місце рекреаційно-туристичної діяльності в сучасній структурі природокористування; обґрунтувати природний каркас екологічної безпеки регіону; здійснювати оцінку регіонального чи локального використання туристичних ресурсів в межах певних територій; обґрунтувати рекреаційно-туристську привабливість гео економічного положення та природно-географічних умов і ресурсів регіону.

ОПИС КУРСУ

Методи і форми навчання:

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та практичних занять (16 год.), організації самостійної роботи студентів (54 год.) на денному відділенні та у формі лекцій (14 год.) та практичних занять (4 год.), організації самостійної роботи студентів (72 год.) на заочному відділенні.

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація презентації з картами, графіками, фото та відеосюжетами); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

Зміст навчальної дисципліни.

Змістовний модуль 1. Науково-теоретичні засади та організація заповідної справи

Тема 1. Сутність природокористування. Сучасні концепції природокористування.

Тема 2. Функціональна модель і основні типи рекреаційно-туристичного природокористування.

Тема 3. Рекреаційне середовище як форма функції відпочинку населення. Природний каркас екологічної безпеки регіону.

Тема 4. Природні рекреаційно-туристичні ресурси та методи їх оцінки. Рекреаційне лісокористування.

Тема 5. Туристично-рекреаційна оцінка рельєфу, кліматичних умов, гідрографічних об'єктів.

Тема 6. Туристично-рекреаційна оцінка гідрогеологічних об'єктів, рослинних угруповань та об'єктів природно-заповідного фонду.

Тема 7. Об'єкти ПЗФ: класифікація та рекреаційне використання. Рекреаційний потенціал національних парків, біосферних заповідників та регіональних ландшафтних парків.

Тема 8. Рекреаційно-туристична діяльність на території об'єктів ПЗФ.

Тема 9. Екологічний туризм як форма поєднання природоохоронного та рекреаційного природокористування

Тема 10. Вплив туризму на навколишнє природне середовище. Рекреаційні навантаження на природні комплекси та методика їх визначення

Перелік основної рекомендованої літератури

1. Безсмертнюк Т. П., Мельничук М. М. Туристсько-рекреаційне використання природно-заповідного фонду Північно-Західної України. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2018. 168 с.
2. Білецька Г. А. Рекреаційне природокористування : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2013. 148 с.
3. Воробйова О. А. Збалансоване природокористування та господарювання в рекреаційно-туристичній сфері. Одеса : ППРЕЕД НАН України, 2012. 248 с.
4. Воробйова О. А., Дишловий І. М., Харічков С. К. Проблеми природокористування та сталого розвитку в рекреаційно-туристичній сфері. Одеса : ППРЕЕД України, 2009. 374 с.
5. Галасюк С. С. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.
6. Герасимчук З. В., Коленда Н. В., Черчик Л. М. Регіональна політика розвитку рекреаційного природокористування: механізми формування та реалізації. Луцьк: Надстир'я, 2007. 171 с.
7. Дронова О. Л. Запотоцький С. П. Сучасне природокористування : суспільно-географічний контекст : навчально-методичний посібник. Київ : Принт-Сервіс, 2018. 214 с.
8. Кілінська К.Й. Рекреаційно-туристичне природокористування: навчально-методичний посібник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича. 2021. 333 с.
9. Немець Л. М., Кулешова Г. О., Соколенко А. В. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник. Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.
10. Поп С. С. Управління природокористуванням : навч. посіб. Ужгород : УжНУ, 2021. 86 с.
11. Руденко В. П., Вацеба В. Я., Соловей Т. В. Природно-ресурсний потенціал природних регіонів України. Чернівці : Рута, 2001. 208 с.
12. Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Основи екологічного туризму: навч. посіб. 2-е видання, доповнене. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018. 240 с.
13. Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні / К. Кілінська, В. Руденко, Н. Аніпко, Н. Андрусак, Н. Коновалова та ін. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2010. 250 с.
14. Топчієв О. Г., Коломієць К. В., Сич В. А., Яворська В. В. Структурування рекреаційно-туристичного потенціалу на засадах географічного середовища. Кам'янець-Подільський: Видавець Панькова А. С., 2020. 332 с.
15. Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В. Рекреаційно-туристичний потенціал: напрями систематики і кваліметричної оцінки. Навчальний посібник. Одеса : Бондаренко М.О., 2022. 280 с.
16. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування : національний і міжнародний контекст. Київ : Знання, 2006. 300 с.
17. Царик Л. П., Барна І. М., Вітенко І. М. Природокористування. Навчальний посібник. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. 398 с.
18. Яроменко О.В., Павловська Т.С., Ільїна О.В. Організація рекреаційних послуг. Навчальний посібник. Луцьк: «Терен». 2017. 196 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання семінарських доповідей та виконання індивідуальних завдань

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточний контроль та семінарські заняття										Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Змістовий модуль №1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	20	100
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для іспиту (60) допускається написання реферату за темами лекційних, семінарських занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) контролюється у вигляді контрольних робіт, колоквиумів і звітів.. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичну самостійну роботу.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії, у разі відсутності або низького результату перескладається одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації. У разі недотримання політики щодо дедлайнів та перескладання контрольні заходи вважаються не зданими.

Політика щодо академічної доброчесності:

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятним у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо).

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: зниження результатів оцінювання поточного та підсумкового контролю; повторне проходження оцінювання; призначення додаткових контрольних заходів, що регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І.І.Мечникова» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf

Політика щодо відвідування: відвідування лекцій – вільне, семінарських занять – обов'язкове, запізнення не бажані. Бали за відвідування занять не нараховуються.

Мобільні пристрої: Мобільні пристрої (смартфон, планшет тощо) дозволяється використовувати лише під час підготовки семінарських завдань в процесі заняття з дозволу викладача.